C/2025/103

10.1.2025

Avizul Comitetului Economic și Social European

Considerații suplimentare privind politica economică a zonei euro pentru 2024

(aviz din proprie inițiativă)

(C/2025/103)

Raportor: **Petru Sorin DANDEA**

Decizia Adunării Plenare	21.3.2024
Temei juridic	Articolul 52 alineatul (2) din Regulamentul de procedură
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială
Data adoptării în secțiune	11.10.2024
Data adoptării în sesiunea plenară	23.10.2024
Sesiunea plenară nr.	591
Rezultatul votului (pentru/împotrivă/ abțineri)	246/1/6

1. Concluzii și recomandări

1.1. În opinia CESE, consolidarea coordonării fiscale între statele membre din zona euro este esențială pentru a asigura, în mod real, convergența ascendentă, stabilitatea și reziliența. Acest lucru ar putea implica o coordonare mai strânsă a politicilor bugetare naționale, precum și discuții legate de posibilitatea unor instrumente fiscale comune. În acest sens, CESE consideră că NextGenerationEU a dovedit cât este de important și recomandă ca viitorul CFM să includă instrumente similare. În plus, CESE îndeamnă cu fermitate ca, atât la nivel național, cât și la nivelul UE, chestiunile bugetare să fie plasate pe calea sustenabilității și să se creeze o marjă de manevră bugetară pentru șocurile viitoare.

1.2. CESE solicită acțiuni colective cu privire la modul de finalizare a uniunii financiare. Dimensiunile reduse și fragmentarea piețelor de capital din UE determină investitorii să migreze către alte piețe globale, în special către piața din Statele Unite. În acest context, CESE consideră prioritară finalizarea uniunii piețelor de capital. Stabilitatea pieței financiare și protecția cuprinzătoare a consumatorilor vor fi esențiale.

1.3. Diferențele existente între statele membre în ceea ce privește reglementarea și practicile bancare determină fragmentarea financiară și împiedică mobilizarea eficientă a resurselor financiare, mai ales în ceea ce privește finanțarea proiectelor importante de infrastructură la nivel european. Prin urmare, finalizarea uniunii bancare trebuie să fie o prioritate în noul mandat al Comisiei Europene.

1.4. CESE consideră că ar trebui elaborat un plan de măsuri pentru accelerarea unei convergențe reale, iar politica de coeziune ar trebui să rămână în centrul CFM.

1.5. CESE consideră că UE trebuie să sporească la maximum avantajul competitiv oferit de piața unică. CESE sprijină inițiativa Comisiei Europene de a reduce cerințele de raportare cu 25 %, deoarece aceste cerințe reprezintă unul dintre principalele obstacole în calea creșterii economice durabile. Reducerea birocrației și simplificarea procedurilor administrative ar stimula mediul de afaceri european și l-ar face mai eficient și mai eficace. Totuși, acest lucru nu trebuie să se facă în detrimentul standardelor sociale și de mediu și al drepturilor lucrătorilor și ale consumatorilor.

1.6. Una dintre cele mai mari deficiențe ale zonei euro este lipsa unui proces decizional credibil. CESE consideră că este urgent nevoie de o nouă abordare în domeniul procesului decizional.

1.7. Pe măsură ce procesul de decarbonizare continuă, UE trebuie să finalizeze piața unică a energiei electrice. Crearea unei rețele complet interconectate la nivel european este esențială. Acest lucru va contribui, de asemenea, la reducerea prețului energiei, la combaterea inflației și la creșterea competitivității întreprinderilor din UE.

1.8. CESE consideră că o agendă politică cuprinzătoare pentru zona euro în 2024 ar trebui să echilibreze obiectivele imperative pe termen scurt, precum redresarea economică, cu prioritățile pe termen lung, precum investițiile, durabilitatea, inovarea și incluziunea socială.

2. **Context general**

2.1. În pofida unui context global extrem de dificil, cu două conflicte militare la granițele sale și tensiuni geopolitice în creștere, economia UE a dat dovadă de o rezistență deosebită și chiar a dat semne de redresare în primul trimestru al anului 2024.

2.2. În previziunile economice de primăvară ([1]) prezentate recent de Comisia Europeană, creșterea PIB-ului este estimată la 1 % pentru UE și la 0,8 % pentru zona euro în 2024, cu mult sub media economiilor dezvoltate.

2.3. Se preconizează că rata inflației va fi de 2,7 % în 2024 și de 2,2 % în 2025 pentru UE și de 2,5 % în 2024 și de 2,1 % în 2025 pentru zona euro. Cu toate acestea, se preconizează că inflația de bază va atinge obiectivul până la jumătatea anului 2025.

2.4. Cu două milioane de noi locuri de muncă în 2023, ocuparea forței de muncă în UE a atins un nivel record de 75,5 %, în timp ce șomajul a rămas la un nivel minim record de 6 %. Există însă o disparitate semnificativă în ceea ce privește șomajul între statele membre ale UE. În ciuda faptului că salariile reale au crescut cu 5,6 % în 2023, acestea rămân sub nivelul din 2021. Previziunile economice europene de primăvară arată că o revenire a salariilor reale la nivelul din 2021 va fi posibilă după mijlocul anului 2025.

2.5. Deși există aceste semne de revenire a creșterii pentru economia UE, în ultimele luni riscurile la nivel global s-au multiplicat. Procesul actual de fragmentare globală, inclusiv adoptarea de măsuri protecționiste (tarifare) privind comerțul mondial, precum și volatilitățile ridicate de pe piețele energiei par să reprezinte principalele provocări. Persistența inflației în Statele Unite va determina întârzieri în reducerea ratelor dobânzilor, ceea ce va determina Banca Centrală Europeană să amâne reducerea ratelor dobânzilor. Acești doi factori negativi vor încetini, din păcate, relansarea investițiilor, deși acestea sunt mai necesare ca oricând pentru a finanța eforturile noastre de competitivitate și apărare și, bineînțeles, dubla tranziție climatică și digitală. În plus, resursele publice vor fi limitate din cauza creșterii cheltuielilor legate de schimbările climatice, apărare, procesul de tranziție și costurile îndatorării, precum și din cauza costurilor legate de îmbătrânirea populației.

3. **Observații generale și specifice**

3.1. CESE ia notă de acordul statelor membre cu privire la reforma Pactului de stabilitate și de creștere. Noile reglementări asigură o mai mare implicare națională, dar și norme mai favorabile pentru calcularea deficitului bugetar, luând în considerare programele de cofinanțare cu fonduri europene. Cu toate acestea, CESE consideră că normele fiscale pot fi aplicate în mod rigid și pot afecta capacitatea statelor membre de a utiliza politica fiscală pentru a contracara încetinirile creșterii economice și a încuraja investițiile. Nici măcar o nouă fază a politicii de austeritate nu poate fi exclusă. Întrucât zona euro nu dispune de o autoritate fiscală centralizată, în contextul geopolitic complex și dificil sunt necesare mai multe etape în vederea unei politici fiscale mai coordonate. Consolidarea coordonării fiscale între statele membre din zona euro este esențială pentru asigurarea convergenței ascendente, a stabilității și a rezilienței. Acest lucru ar putea implica o coordonare mai strânsă a politicilor bugetare naționale, precum și discuții legate de posibilitatea unor instrumente fiscale comune. În acest sens, CESE consideră că NextGenerationEU a dovedit cât de important este și recomandă ca instrumente similare să facă parte din viitorul CFM. În plus, CESE pledează pentru o consolidare fiscală echilibrată, care să garanteze că persoanele cele mai vulnerabile și persoanele cu venituri mici și medii nu sunt afectate în mod disproporționat. Reducerea cheltuielilor pentru educație, securitate socială și sănătate reprezintă o problemă gravă pentru mii de persoane și subminează competitivitatea, creșterea economică și stabilitatea politică.

([1]) Previziunile economice din primăvara anului 2024: o expansiune progresivă în contextul unor riscuri geopolitice ridicate, Comisia Europeană, 15 mai 2024.

3.2. Conștient de importanța alegerilor europene din iunie, CESE consideră că Pactul verde echitabil și digitalizarea ar trebui să rămână principalele politici pe termen lung ale UE. Din păcate, ambele suferă de subfinanțare, Banca Centrală Europeană estimând un necesar anual suplimentar de finanțare de peste 740 de miliarde EUR. Dimensiunile reduse și fragmentarea piețelor de capital din UE determină investitorii să migreze către alte piețe globale, în special către piața din Statele Unite. În acest context, CESE consideră că finalizarea uniunii piețelor de capital este o prioritate, și reiterează recomandarea pe care a formulat-o în avizul său privind politica economică a zonei euro pentru 2024 ([2]). Cu toate acestea, nicio aprofundare a uniunii piețelor de capital nu trebuie să se facă în detrimentul stabilității piețelor financiare. CESE reamintește propunerile formulate în avizul său pe tema „O uniune a piețelor de capital pentru cetățeni și întreprinderi – un nou plan de acțiune” ([3]).

3.3. Deși s-au înregistrat progrese către o uniune bancară, aceasta rămâne incompletă. Lipsa unui sistem comun de asigurare a depozitelor pus în aplicare pe deplin și a unui cadru solid pentru rezoluția băncilor poate duce la instabilitate financiară. Diferențele existente între statele membre în ceea ce privește reglementarea și practicile determină fragmentarea financiară și împiedică mobilizarea eficientă a resurselor financiare, mai ales în ceea ce privește finanțarea proiectelor importante de infrastructură la nivel european. Un exemplu este modul în care toate băncile sistemice europene utilizează serviciul cloud oferit de companiile americane, deoarece nu există un echivalent european. Finalizarea uniunii bancare trebuie să fie o prioritate în noul mandat al Comisiei Europene.

3.4. La mai bine de două decenii de la introducerea monedei euro, zona euro se confruntă încă cu disparități grave în ceea ce privește performanța economică între țările-nucleu (de exemplu, Germania, Țările de Jos) și țările periferice (de exemplu, Grecia, Spania, Italia). Aceste disparități pot împovăra grav populația, pot crea tensiuni și pot limita eficiența unei politici monetare unitare. CESE consideră că ar trebui elaborat un plan de măsuri pentru accelerarea unei convergențe reale. Politica de coeziune ar trebui să ocupe în continuare un loc central în CFM. Aceasta ar putea include o politică mai flexibilă a Comisiei Europene în ceea ce privește fuziunile sau achizițiile, care ar putea duce la crearea unor corporații europene mai puternice, cu o capacitate de dezvoltare, cercetare și inovare care să le pună pe picior de egalitate cu alte corporații care operează la nivel mondial.

3.5. Multe țări din zona euro se confruntă cu provocări, fiind necesare reforme structurale pentru a spori investițiile, competitivitatea și productivitatea într-un mod durabil din punct de vedere social și al mediului. În contextul global dificil, UE trebuie să sporească la maximum avantajul competitiv oferit de piața unică. CESE sprijină inițiativa Comisiei Europene de a reduce cu 25 % cerințele de raportare. Reducerea birocrației și simplificarea procedurilor administrative ar stimula mediul de afaceri european și l-ar face mai eficient și mai eficace. Totuși, acest lucru nu trebuie să se facă în detrimentul standardelor sociale și de mediu și al drepturilor lucrătorilor și ale consumatorilor.

3.6. Una dintre cele mai mari deficiențe ale zonei euro este lipsa unui proces decizional credibil. În multe situații, acest proces s-a dovedit lent și complicat din cauza principiului consensului. Dezacordurile politice și interesele naționale diferite subminează coerența și eficiența politicilor din zona euro. CESE consideră că este urgent nevoie de o nouă abordare în domeniul procesului decizional. Ar trebui să se acorde prioritate, în procesul decizional, instituțiilor democratice, drepturilor fundamentale și implicării mai eficace a organizațiilor societății civile.

3.7. În cadrul eforturilor mai ample de combatere a schimbărilor climatice, politicile din zona euro ar putea acorda prioritate investițiilor în infrastructura durabilă, sprijinului acordat industriilor ecologice și cu emisii reduse de dioxid de carbon și tranziției tuturor activităților economice, inclusiv serviciilor, sectorului financiar și imobiliar, precum și punerii în aplicare a mecanismelor de stabilire a prețului carbonului. În plus, integrarea considerentelor climatice în cadrele de politică monetară ar contribui la alinierea fluxurilor financiare la obiectivele climatice. Pe măsură ce procesul de decarbonizare continuă, UE trebuie să finalizeze piața unică a energiei electrice. Crearea unei rețele complet interconectate la nivel european este o condiție prealabilă.

([2]) Avizul Comitetului Economic și Social European privind recomandarea de recomandare a Consiliului privind politica economică a zonei euro [COM(2023) 903 final] (JO C, C/2024/2104, 26.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2104/oj).

([3]) Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – O uniune a piețelor de capital pentru cetățeni și întreprinderi – un nou plan de acțiune [COM(2020) 590 final] (JO C 155, 30.4.2021, p. 20).

3.8. Într-un peisaj geopolitic complex și dificil, zona euro ar trebui să se implice în mod activ în cooperarea și diplomația globală. Aceasta include susținerea multilateralismului, promovarea comerțului liber și echitabil și contribuția la eforturile globale de abordare a provocărilor presante precum sănătatea publică, schimbările climatice și amenințările la adresa securității.

3.9. O agendă politică cuprinzătoare pentru zona euro în 2024 ar trebui să echilibreze obiectivele imperative pe termen scurt, precum redresarea economică, cu prioritățile pe termen lung, precum durabilitatea, investițiile, productivitatea, competitivitatea, stabilitatea financiară, inovarea și incluziunea socială. Colaborarea între statele membre din zona euro, împreună cu mecanisme de guvernanță eficace atât la nivel național, cât și la nivel european, vor fi esențiale pentru ca aceste politici să fie puse în aplicare cu succes.

Bruxelles, 23 octombrie 2024.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Oliver RÖPKE